

การศึกษาภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมจีน ผ่านซีรีส์รักที่ปลายฝัน 《以家人之名》

A Study on The Reflection of the Family Problems in Chinese Society through the Series of "Go Ahead"

ภูษณิศา พุ่มมณี¹ สุรัตนา วิลัยรัตน์² และนิธิตยา สุนทรธรรมนิติ³

Pusanisa Pummanee⁴, Surattana Wilairat⁵, and Nititaya Soontornthamnit⁶

(Received: 14 January 2023; Revised: 24 March 2023; Accepted: 29 April 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมจีนผ่านซีรีส์เรื่อง รักที่ปลายฝัน 《以家人之名》 โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และวิธีแบบสังเกตในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ประเด็นปัญหาครอบครัวผ่าน 5 ตัวละคร ได้แก่ หลิงเซียว (凌霄) เฮ่อจื่อชิว (贺子秋) หลี่เจียนเจียน (李尖尖) ฉีหมิงเยวี่ (齐明月) ถังชาน (唐灿) โดยอ้างอิงองค์ประกอบของทฤษฎีการละคร แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวของชาวจีน เช่น ลักษณะโครงสร้างครอบครัว แนวคิดขงจื้อ ในการวิเคราะห์ปัญหาครอบครัว

และผลการวิจัยพบว่า ปัญหาครอบครัวในสังคมจีนที่สะท้อนผ่านซีรีส์เรื่องนี้มีทั้งหมด 6 ลักษณะ ซึ่งเกิดจาก 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายใน 2 ลักษณะ (1) ปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ทั้งของพ่อกับแม่ แม่กับลูก พ่อกับลูก (2) ปัญหาสุขภาพ ได้แก่ สุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตใจ และปัจจัยภายนอก 4 ลักษณะ (1) ปัญหาทางการศึกษา คือ แม่เคร่งครัดกับการเรียนของลูกจนทำให้ลูกเครียด (2) ปัญหาด้านการงาน ได้แก่ การทำงานจนไม่มีเวลาและการว่างงาน (3) ปัญหาด้านการเงิน คือ ครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอ และมีค่าใช้จ่ายสูง (4) ปัญหาด้านค่านิยม ได้แก่ ค่านิยมการมีบุตรชาย ค่านิยมการทำงานเป็นข้าราชการหรือทำงานที่มั่นคง และค่านิยมการแต่งงานมีครอบครัว นอกจากนี้ปัญหาที่ปรากฏได้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายนอกส่งผลต่อการเกิดปัญหาครอบครัวมากกว่าปัญหาภายใน แต่อย่างไรก็ตาม แต่ละปัจจัยล้วนมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ซึ่งการวิจัยในประเด็นนี้เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา แนวคิด และโครงสร้างครอบครัวในสังคมจีนอย่างครอบคลุม

คำสำคัญ: ภาพสะท้อน ปัญหาครอบครัว ซีรีส์จีน

Abstract

This research is qualitative research which aims to study the family problems in Chinese society which are reflected in the series Go Ahead 《以家人之名》. The data was collected and analyzed to find the family

¹ นักศึกษาปริญญาตรี เอกภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

² นักศึกษาปริญญาตรี เอกภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

³ อาจารย์ประจำสาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

⁴ Undergraduate student, Chinese major, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

⁵ Undergraduate student, Chinese major, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

⁶ Lecturer, Foreign Language Department, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus Corresponding Author

problems of five characters, including Ling Xiao, He Ziqui, Li Jianjian, Qi Mingyue, and Tang Can. The results analyzing data through the elements of drama theory, Chinese family concept, such as structure, Confucian thinking.

The results show that there are six problems within two factors contribute to the Chinese family issues reflected in the series. The first is the internal factor which can be divided into two problems: (1) quarrels and domestic family violence between father and mother, mother and children, and fathers and children, and (2) the physical and mental health problems. The second is the external factor which can be divided into four problems: (1) over-strictness about daughter's education, (2) problems caused by work-life imbalance and unemployment, (3) the family's financial problems by having insufficient income and high consume (4) social values in a Chinese family: preference, being a public servant or having a stable career, and getting married. Moreover, the results show that there are the external factors more than the internal factors, whereas each factor are related. The study of the family problems in Chinese society will be useful for comprehensive understanding problems, structure, thinking of family in Chinese society.

Keyword: Reflection, Family problems, Chinese series

บทนำ

ละครชุดทางโทรทัศน์หรือซีรีส์ (Series) นับว่าเป็นรายการที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมมากรายการหนึ่ง เนื่องจากซีรีส์เป็นรูปแบบของงานศิลปะรูปแบบหนึ่งในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ผ่านผู้แสดงซึ่งเป็นตัวละครในเรื่อง ดิสเนย์ อิทธิหรือวงศ์ (2553) กล่าวว่าสื่อสะท้อนสังคมมีลักษณะอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง เป็นการแสดงให้เห็นปัญหาในสังคมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการแก้ปัญหาและเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือแม้กระทั่งสังคมให้ดีขึ้น รวมถึงช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้ชมและมักสร้างจากเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งรัชพล พงศ์ประสิทธิ์ และ เกวลี เพชรอาทิตย์ (2564) ก็ได้กล่าวว่า เมื่อพูดถึงซีรีส์จีน หลาย ๆ คนอาจติดภาพเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกำลังภายในหรือภาพยนตร์ย้อนยุคเป็นหลัก และมีเพียงคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้นที่ติดตามซีรีส์จีน แต่กระแสนี้ได้เริ่มเปลี่ยนไป เพราะในปัจจุบันคนไทยสามารถหาซีรีส์จีนที่มีเนื้อเรื่องทันสมัยไม่ต่างจาก ซีรีส์ของชาติอื่นที่มีอยู่อย่างแพร่หลาย ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่หันมาสนใจซีรีส์จีนกันมากขึ้น จากการจัดอันดับคะแนนของแอปพลิเคชัน iQYI ซีรีส์เรื่องรักที่ปลายฝัน 《以家人之名》 ถือเป็นซีรีส์ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยได้รับคะแนนถึง 9.4 คะแนน (ข้อมูล ณ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565) ซีรีส์เรื่องนี้กำกับโดย Ding Ziguang เริ่มออกอากาศในประเทศจีนเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2563 ผ่านช่อง Hunan TV ซึ่งได้รับความนิยมและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี จากนั้นจึงถูกปล่อยออกมาให้ได้ชมทั่วโลกพร้อมคำบรรยายหลายภาษาผ่านทางแอปพลิเคชัน iQYI และ WeTv ในวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2563 โดยมีความยาวทั้งหมด 40 ตอน ซีรีส์เรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัว ที่ได้สะท้อนปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พร้อมทั้งสอดแทรกข้อคิดมากมายผ่านเรื่องราวของสามพี่น้องที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด โดยพี่ชายทั้งสองคนต่างมีบาดแผลและความทนทุกข์ต่อครอบครัวเดิมของตน จนกระทั่งท้ายที่สุดได้กลายเป็นครอบครัวเดียวกันโดยไม่คาดหมาย

เมธิรา ไกรนที และคณะ (2563) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันหลักทางสังคมที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ที่มีบทบาทต่อการหล่อหลอมการพัฒนามนุษย์ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน สถานะการดำรงอยู่และการแสดงออกซึ่งสถานภาพและบทบาทของครอบครัวย่อมมีความเปลี่ยนแปลง มีการปรับตัว และการก่อเกิดสภาพการณ์หรือปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวในรูปแบบใหม่

อย่างไรก็ตาม สถาบันครอบครัวยังคงต้องดำเนินการและรักษาไว้ซึ่งคุณลักษณะในการแสดงถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างตัวตนของบุคคล การเป็นกลไกอันนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตของบุคคล และการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีของสังคม สถาบันครอบครัวจะต้องทำหน้าที่ในการให้กำเนิดสมาชิกใหม่ที่มีคุณภาพทั้งทางร่างกายและมีคุณภาพทางสติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ หรือการเป็นเบ้าหลอมที่สำคัญให้มนุษย์ได้รับการพัฒนาแบบองค์รวมเพื่อการเป็นทุนมนุษย์ที่สมบูรณ์ อัลภา เมืองศรี (2561) ได้กล่าวว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่พึงปรารถนา ในอดีตปัญหาในครอบครัวมักเป็นปัญหาเรื่องความยากจน พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก พ่อแม่ลำเอียงรักลูกไม่เท่ากัน พ่อแม่ทะเลาะกัน พ่อแม่หย่าร้างกัน ซึ่งในปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ ก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่ และบางปัญหาก็มีความรุนแรงมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญในสังคมที่ช่วยหล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ หากสมาชิกครอบครัวมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่หากสมาชิกในครอบครัวมีความขัดแย้งกันก็จะเป็นปัญหาครอบครัวที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัว และซีรีส์สามารถสะท้อนให้เห็นความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมได้

จากการทบทวนวรรณกรรมผ่าน CNKI (中国知网) ผู้วิจัยพบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับซีรีส์เรื่องรักที่ปลายฝันหลายฉบับ เช่น Zhang (2020) ศึกษาเรื่องการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมในประเทศจีนผ่านซีรีส์ Liu (2020) ศึกษาอิทธิพลของครอบครัวเดิมที่ส่งผลต่อการสร้างอุปนิสัยส่วนบุคคล Chen (2021) วิเคราะห์บทบาทของแม่ในซีรีส์ผ่านแนวคิดสตรีนิยม แต่ผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวจากซีรีส์ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวผ่านซีรีส์เรื่องรักที่ปลายฝันซึ่งมีการสะท้อนประเด็นปัญหาในครอบครัวของสังคมจีนที่น่าสนใจ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวในสังคมจีนอย่างครอบคลุม เช่น วัฒนธรรมการศึกษา เศรษฐกิจ ค่านิยม

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมจีนผ่านซีรีส์รักที่ปลายฝันมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการละครและทฤษฎีภาพสะท้อน

จิรมน สังข์ชัย (2558) กล่าวว่า อริสโตเติล (Aristotle) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของบทละครไว้ในหนังสือ Poetics ซึ่งถือว่าเป็นตำราเกี่ยวกับทฤษฎีการละครเล่มแรกของโลก โดยอริสโตเติลจำแนกและจัดอันดับความสำคัญขององค์ประกอบของบทละครไว้เป็น 6 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ โครงเรื่อง (Plot) ตัวละคร (Character) ความคิด (Thought) ภาษา (Diction) เพลง (Song) และภาพ (Spectacle) (1) โครงเรื่อง (Plot) หมายถึง การลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครอย่างมีเหตุผล และมีจุดหมายปลายทาง การวางโครงเรื่อง คือ การวางแผนหรือกำหนดเส้นทางการกระทำของตัวละคร ทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่ามีอะไรเกิดขึ้นในละครเรื่องนั้น (2) ตัวละคร (Character) คือ ผู้กระทำและผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำในบทละคร ส่วนการสร้างลักษณะนิสัยของตัวละคร (Characterization) คือ การวางลักษณะนิสัยของตัวละคร รวมถึงพัฒนาการของนิสัยตัวละคร (3) ความคิด หรือแก่นเรื่อง (Thought) เป็นทรรคนะหรือปรัชญาที่ผู้เขียนต้องการสื่อไปยังผู้ชม โดยถ่ายทอดผ่านทางโครงเรื่อง ตัวละคร คำพูด สถานที่ และการกระทำของตัวละคร (4) ภาษา (Diction) หรือ บทสนทนา (Dialogue) หมายถึง ศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราว ความคิด ของผู้เขียนบทออกมาทางคำพูดของตัวละครหรือบทสนทนา (5) เพลง (Song) บทเพลงที่ดีจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของบทละคร เช่นเดียวกับบทสนทนา และ (6) ภาพ (Spectacle) สิ่งปรากฏ

แก่สายตาผู้ชม เช่น ฉาก เครื่องแต่งกาย บทบาทการแสดงของตัวละคร สีหน้า ท่าทาง กริยาอาการ และจังหวะการเคลื่อนไหวของตัวละคร

และจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับทฤษฎีภาพสะท้อน งานวิจัยของภาณีชา พิมพ์ทองงาม (2560) และสุดา รัตน์ เทียงไทสง (2561) ได้แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีภาพสะท้อนเป็นทฤษฎีที่เก่าแก่ทฤษฎีหนึ่งและเป็นทฤษฎีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายสาขาวิชา รวมทั้งสาขาวิชาด้านนิเทศศาสตร์ที่เป็นศาสตร์เกี่ยวกับการสื่อสารทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับมวลชน ทฤษฎีนี้มีแนวคิดมาจากความเชื่อที่ว่า “ความหมายที่ปรากฏในเนื้อหาหรือสารนั้นก็คือ ภาพสะท้อนของความเป็นจริง” ที่วางอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีภาพสะท้อน โดยอุปมาอุปมัยว่า สื่อทุกประเภทของสังคมทำหน้าที่ประดุจเป็นกระจกส่องสะท้อนให้เห็นความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมของผู้คน การกระทำ การดำเนินชีวิต สภาพแวดล้อมและอื่น ๆ

ดังนั้น กอปรรวมทฤษฎีทั้ง 2 ข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าการศึกษาภาพสะท้อนที่ปรากฏผ่านละครหรือซีรีส์ สามารถทำให้เข้าใจความคิดที่สื่อดังกล่าวต้องการสะท้อน ผู้วิจัยจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานขององค์ประกอบทั้งโครงเรื่อง ตัวละคร ความคิด บทสนทนา และภาพ ในการวิเคราะห์ปัญหาครอบครัวในสังคมจีนผ่านซีรีส์

2. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวใน 3 ลักษณะ ได้แก่

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างครอบครัว สัมฤทธิ์ ขวัญโพนและคณะ (2556) ได้กล่าวถึงลักษณะของครอบครัวว่าประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะตามโครงสร้าง คือมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีความสัมพันธ์กันโดยสายเลือดหรือโดยกฎหมาย พักอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกันหรือเคยอยู่บ้านหลังเดียวกัน และ 2) ลักษณะตามหน้าที่ คือสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งหน้าที่ของครอบครัว ได้แก่ การรักและเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดู การผลิตสมาชิกใหม่ การเผชิญปัญหา การจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวของจีน Wei (2015) ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องความกตัญญูว่า ในสมัยโบราณความกตัญญูถือเป็นรากฐานสำคัญของครอบครัว และเป็นศีลธรรมอย่างหนึ่ง ลักษณะสำคัญของครอบครัวจีนแบบดั้งเดิมคือประกอบด้วยสมาชิกที่เกี่ยวข้องกันทางสายเลือด มีการสร้างศีลธรรมประจำครอบครัวที่สอดคล้องกัน จึงมีการเสนอบรรทัดฐานทางศีลธรรมในการดำเนินชีวิต เช่น ความเคร่งครัดของบิดา ความกรุณาของมารดา ความสมานฉันท์ของสามีภรรยา เชื้อพียงสามมี มิตรภาพกับเพื่อน ความกตัญญูของบุตร เว่ย (2564) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวของขงจื้อไว้ 4 ประการ คือ 1) แนวคิดเรื่องความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยมีการสืบต่อวงศ์ตระกูลเป็นเป้าหมายสูงสุด แนวคิดของประเทศจีนตั้งแต่โบราณให้ความสำคัญกับการสืบต่อวงศ์ตระกูล การให้คนรุ่นหลังได้สืบสกุลจึงเป็นเป้าหมายหลักของตระกูล 2) แนวคิดเรื่องการให้ความเคารพ คือ ครอบครัวแบบดั้งเดิมมีแนวคิดที่ผู้ชายเป็นใหญ่ สามีมีอำนาจ และเด็ก ๆ เชื้อพียงและปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่ 3) แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ของผู้ชายเป็นแบบบิดาธิปไตย 4) แนวคิดเรื่องบทบาททางเพศ ซึ่งกำหนดให้เพศชายเป็นผู้นำ เพศหญิงเป็นผู้ตาม และงานวิจัยของ Lin (2022) กล่าวถึงแนวคิดครอบครัวของขงจื้อว่าให้ความสำคัญกับความเมตตาของบิดา ความกตัญญูของบุตร ความชอบธรรมของสามี รวมถึงมีแนวคิดที่สนับสนุนสังคมแบบบิดาธิปไตย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา สามีต้องปฏิบัติกับภรรยาด้วยความเมตตา และภรรยาต้องเชื่อฟังสามี

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาครอบครัว จากการศึกษาแนวคิดปัญหาครอบครัวของจางจัน อี้ฉวีฉวนสิทธิ์ และคณะ (2552) และปิ่นทิพย์ มโนสุจริตธรรม และคณะ (2563) ผู้วิจัยพบว่า นิยามปัญหาครอบครัวของนักวิชาการข้างต้นมีการสรุปปัญหาครอบครัวเหมือนกันบางประเด็น ได้แก่ การแยกกันอยู่ และการหย่าร้าง ส่วนปัญหาครอบครัวที่

ต่างกัน ได้แก่ การไม่มีบุตร มีบุตรผิดปกติ การเจ็บป่วย การรอกใจ การว่างงานหรือตกงาน ชราภาพ ความตาย ชัดแย้งภายในครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม ชาติความเป็นเอกภาพในครอบครัว ทัศนคติ การสื่อสารภายในครอบครัวและการล่องละเมิดทางเพศ

จินตนา วัชรสินธุ์ และคณะ (2561) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กพบว่า ความเครียดของบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวที่บิดามารดาที่มีความเครียดสูงจะมีโอกาสเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้สูงกว่า เนื่องจากภาวะตึงเครียด ในการแสดงบทบาทการเป็นบิดามารดาหรือความยุ่งยากในการเลี้ยงดูบุตร ทำให้บิดามารดาที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับเด็ก สุกัญญา สดศรี (ม.ป.ป.) ศึกษาปัญหาการใช้ความรุนแรงของครอบครัวในสังคมไทย พบว่าปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความเชื่อ ทัศนคติ อารมณ์ในตัวบุคคล การเลียนแบบพฤติกรรมที่ผิด เป็นต้น โดยมีปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความรุนแรงอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางพฤติกรรมและปัจจัยทางสื่อ

จากการทบทวนวรรณกรรมของจีนเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว Jiang (2016) กล่าวว่าตามทฤษฎีการแบ่งชนชั้นทางสังคมวิทยา การศึกษามีบทบาทในการลดความแตกต่างทางชนชั้น ทั้งนี้ นักวิชาการได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับภูมิหลังทางครอบครัวกับการได้รับการศึกษาของบุตร พบว่า ภูมิหลังทางครอบครัวมีอิทธิพลต่อการได้รับการศึกษาของบุตร แต่ยังคงเกิดความแตกต่างทางชนชั้นในสังคม โดยต้นทุนที่มีอิทธิพลต่อการการศึกษาของบุตร ได้แก่ (1) ต้นทุนทางด้านวัฒนธรรม เช่น การได้รับการศึกษาของพ่อแม่ การทำกิจกรรมร่วมกันของพ่อแม่และลูก (2) ต้นทุนทางสังคม เช่น การติดต่อกับอาจารย์ของผู้ปกครองการให้คำแนะนำและพูดคุย สื่อสารกับบุตร (3) ต้นทุนทางเศรษฐกิจ เช่น หน้าที่การงาน รายได้ เป็นต้น และ Ying (2019) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของโครงสร้างทางครอบครัวที่ส่งผลต่อความสามารถทางการศึกษาของวัยรุ่น พบว่า ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงเดียวมีอิทธิพลในปลายประเด็น (1) อิทธิพลต่อสติปัญญา ทั้งความรู้ ความเข้าใจ หรือการใช้เหตุผล (2) สภาพแวดล้อมส่งผลในเชิงลบ เนื่องด้วยในครอบครัวมีการหย่าร้างและมีความขัดแย้ง ทำให้เด็กเกิดความผิดปกติทางจิตใจ และแสดงออกด้วยความกลัว ความโกรธ ความอับอายและความฉุนเฉียว (3) ระดับการศึกษาไม่ได้อยู่ในระดับสูง (4) ความร่วมมือระหว่างครอบครัวและครูค่อนข้างน้อย

ทั้งนี้ ข้อมูลแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว ทั้งแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างครอบครัว แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวของจีน และแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวของนักวิชาการข้างต้นล้วนเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์งานวิจัยฉบับนี้ทั้งสิ้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จำแนกปัจจัยด้านปัญหาครอบครัวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ปัจจัยภายในครอบครัว คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสมาชิกในครอบครัว เช่น การแยกกันอยู่ การไม่มีบุตรไว้สืบสกุล การเจ็บป่วย การหย่าร้าง ความตาย ทัศนคติที่ต่างกัน การสื่อสารภายในครอบครัว และการล่องละเมิดทางเพศ (2) ปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสมาชิกในครอบครัวไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นเองหรือแก้ไขปัจจัยดังกล่าวได้ เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นจากเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมจีนผ่านซีรีส์เรื่องรักที่ปลายฝัน 《以家人之名》 และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวในสังคมจีน

ระเบียบวิธีวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษาภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมจีนผ่านซีรีส์เรื่องรักที่ปลายฝัน ทั้งหมด 40 ตอน ผ่านทางแอปพลิเคชัน iQIYI โดยเป็นการเลือกเจาะจง เนื่องจากซีรีส์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัญหาครอบครัวของสังคมจีนที่หลากหลาย ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาศึกษาเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว และกำหนดศึกษาผ่านครอบครัวของตัวละครที่ดำเนินเรื่องราวทั้งหมด 5 ตัวละคร ได้แก่ หลิงเซียว (凌霄) เฮ่อจื่อชิว (贺子秋) หลี่เจียนเจียน (李尖尖) ฉีหมิงเยวี่ (齐明月) ถังชาน (唐灿)

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการแบบสังเกต (Observation) ตอนที่มีการสะท้อนปัญหาครอบครัวในซีรีส์เรื่องรักที่ปลายฝันของแอปพลิเคชัน iQIYI ผ่าน 5 ตัวละคร ได้แก่ หลิงเซียว (凌霄) เฮ่อจื่อชิว (贺子秋) หลี่เจียนเจียน (李尖尖) ฉีหมิงเยวี่ (齐明月) ถังชาน (唐灿)

โดยผู้วิจัยได้อ้างอิงแนวคิดเกี่ยวกับ 1) ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว 2) ประเด็นที่ครอบครัวชาวจีนให้ความสำคัญ เช่น แนวคิดขงจื้อ แนวคิดความกตัญญู และ 3) ปัญหาครอบครัว ซึ่งเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ประกอบการวิเคราะห์ปัญหาครอบครัวที่สะท้อนให้เห็นผ่านซีรีส์รักที่ปลายฝัน

ผลการวิจัย

"ครอบครัว" ซึ่งปรากฏผ่านซีรีส์รักที่ปลายฝัน เป็นลักษณะของครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวไม่ได้มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือดหรือทางกฎหมาย ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทั้งลักษณะของสมาชิกที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด แต่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน และสมาชิกที่ไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกัน แต่มักจะรับประทานอาหารเช้าพร้อมกัน โดยสมาชิกต่างรักและเอาใจใส่กัน เผชิญปัญหาร่วมกัน และจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจร่วมกัน จึงมีความผูกพันกันอยู่อย่างใกล้ชิด

ทั้งนี้ จากภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมจีนผ่านซีรีส์รักที่ปลายฝัน ผู้วิจัยพบว่าจาก 40 ตอน มีตอนที่สะท้อนปัญหาครอบครัวของตัวละคร ทั้งหมด 21 ตอน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 6 ลักษณะ ซึ่งเกิดจาก 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายใน 2 ลักษณะ และปัจจัยภายนอก 4 ลักษณะ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางสรุปปัญหาครอบครัวที่สะท้อนในซีรีส์รักที่ปลายฝัน

ปัจจัย	ปัญหาครอบครัว	รายละเอียด (ตัวละคร)	ตอนที่ปรากฏ (รวม)	รวมจำนวน ตอน
1. ปัจจัยภายใน	1. ปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรง	ปัญหาระหว่างพ่อ-แม่ (พ่อแม่ของหลิงเซียว)	1, 2, 33, 37	13 16
		ปัญหาระหว่างแม่-ลูก (แม่ของหลิงเซียว)	15, 19, 30, 34, 35, 36, 37, 39	
		ปัญหาระหว่างพ่อ-ลูก (พ่อของเฮ่อจื่อชิว)	6, 7	
	2. ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาสุขภาพทางจิตและสุขภาพทางกาย (แม่ของหลิงเซียว และ หลิงเซียว)	1, 9, 27	3

ปัจจัย	ปัญหาครอบครัว	รายละเอียด (ตัวละคร)	ตอนที่ปรากฏ (รวม)	รวมจำนวน ตอน	
2. ปัจจัยภายนอก	1. ปัญหาทางการศึกษา	ปัญหาการเข้มงวดเรื่องการเรียนรู้ของลูก (แม่ของฉีหมิงเยวี่)	3, 6	2	17
	2. ปัญหาด้านการงาน	ปัญหาการทำงานจนไม่มีเวลาดูแลคนในครอบครัว (แม่ของเฮ่อจื่อชิว)	1, 2, 5	5	
		ปัญหาการว่างงาน (แม่ของถังซ่าน)	24, 33		
	3. ปัญหาด้านการเงิน	ปัญหาการมีรายได้ไม่เพียงพอ และการมีค่าใช้จ่ายสูง (แม่ของเฮ่อจื่อชิว)	2, 9, 10	3	
	4. ปัญหาด้านค่านิยม	ค่านิยมการมีบุตรชาย (พ่อของเฮ่อจื่อ และ ยายของเฮ่อจื่อชิว)	6, 8, 22	7	
		ค่านิยมการทำงานข้าราชการหรืองานที่มั่นคง (แม่ของฉีหมิงเยวี่)	24, 33		
		ค่านิยมการแต่งงานมีครอบครัว (แม่ของฉีหมิงเยวี่)	19, 24		

จากตารางข้างต้น เห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกมีจำนวนมากกว่าปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายใน และเห็นได้ชัดเจนว่า ปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้น ตัวแปรหลักที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้นคือพ่อและแม่ โดยมีลูกเป็นผู้ที่รับผลของการกระทำนั้น โดยภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวที่พบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 13 ตอน และภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวที่พบเป็นอันดับสอง ได้แก่ ปัญหาด้านค่านิยม จำนวน 7 ตอน ส่วนภาพสะท้อนปัญหาอื่น ๆ มีจำนวนตอนที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน คือ ปัญหาด้านการงาน 5 ตอน ปัญหาด้านการเงินและปัญหาด้านสุขภาพ ด้านละ 3 ตอน และปัญหาทางการศึกษา 2 ตอน

ทั้งนี้ จากปัญหาเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรง ผู้วิจัยพบว่าปัญหาระหว่างแม่-ลูก ถือเป็นความสัมพันธ์ที่มีการสะท้อนให้เห็นปัญหามากที่สุด ปรากฏถึง 8 ตอน รองลงมาคือปัญหาระหว่างพ่อ-แม่ และปัญหาระหว่างพ่อ-ลูก ซึ่งมีจำนวน 4 และ 2 ตอนตามลำดับ ส่วนปัญหาที่มีความเด่นชัดรองลงมา คือ ปัญหาด้านค่านิยม ซึ่งประกอบด้วยค่านิยมเรื่องการมีบุตร เรื่องการทำงาน และการมีครอบครัว ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างมากเช่นกัน

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ปัญหาเรื่องเด็กที่เติบโตมากับพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวถือเป็นเรื่องสำคัญในประเทศจีน ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวจะส่งผลกระทบต่อความเข้าใจหรือการใช้เหตุผล ทำให้เด็กเกิดความผิดปกติทางจิตใจ และแสดงออกด้วยความกลัว ความโกรธ ความอับอายและความขุ่นเคือง (Ying Xu, 2019) แต่หลี่เจียนเจียน เป็นตัวละครที่เติบโตมากับคุณพ่อเลี้ยงเดี่ยว แต่กลับดูมีสุขภาพจิตที่แข็งแรงมากที่สุด จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยจึงเห็นว่าตัวละครหลี่เจียนเจียนอยู่ในครอบครัวพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันกับพ่อ ได้รับคำแนะนำที่ดี มีการพูดคุยสื่อสารกับบุตรที่ดี รวมถึงพ่อของหลี่เจียนเจียนมีฐานะทางการเงินที่ดี มีหน้าที่การงาน รายได้ จึงทำให้หลี่เจียนเจียนมีสุขภาพจิตที่แข็งแรง

เนื่องด้วยต้นทุนทางด้านวัฒนธรรม ทางด้านสังคม ทางด้านเศรษฐกิจเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อเด็ก (Jiang, 2016) เช่นกัน

ผู้วิจัยได้จำแนกและสรุปให้เห็นปัญหาครอบครัวต่าง ๆ ในเชิงลึก ดังนี้

1. ปัญหาครอบครัวที่เกิดจากปัจจัยภายใน

ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายใน คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว และมีเหตุมาจากสมาชิกในครอบครัว แบ่งเป็น 2 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรง และปัญหาสุขภาพ

1.1 ปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรง

การกระทำของบุคคลภายในครอบครัวที่กระทำต่อกัน เป็นการทะเลาะวิวาทหรือใช้ความรุนแรง ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างพ่อกับแม่ แม่กับลูก และพ่อกับลูก รวม 3 ลักษณะความสัมพันธ์ โดยมีทั้งการกระทำรุนแรงที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย และทะเลาะโดยการใช้อาวุธจากร้าว ซึ่งการกระทำต่าง ๆ ซึ่งมีตัวแปรสำคัญคือพ่อและแม่ได้ก่อให้เกิดความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกระทำ

1.1.1 การใช้ความรุนแรงระหว่างพ่อ-แม่

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “พ่อแม่ของหลิงเซียวทะเลาะกัน รวมถึงมีการใช้ความรุนแรงเนื่องจากแม่ใช้คำพูดที่กล่าวโทษว่าหลิงเซียวเป็นต้นเหตุของการสูญเสียลูกสาวคนเล็ก” ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการทำร้ายร่างกายในครอบครัวของพ่อกับแม่ คือ พ่อของหลิงเซียวได้ทำร้ายร่างกายแม่ของหลิงเซียว นอกจากนี้ ความคิดดังกล่าวได้ให้สร้างบาดแผลในใจให้กับแม่ของหลิงเซียว และส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพตามมา (ดังภาพที่ 1) ถึงแม้ว่าตามหลักแนวคิดของขงจื้อได้กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา นั้น สามีต้องปฏิบัติกับภรรยาด้วยความเมตตา และภรรยาต้องเชื่อฟังสามี (Lin, 2022) ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าแม่ในสังคมจีนจะยึดหลักตามแนวคิดของขงจื้อ แต่เนื่องด้วยปัจจัยภายในอื่น ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ ก็อาจเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงได้เช่นกัน

ภาพที่ 1 พ่อตบหน้าแม่ของหลิงเซียว

หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

1.1.2 การทะเลาะกันระหว่างแม่-ลูก

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “หลิงเซียวทะเลาะกับแม่ เนื่องจากหลิงเซียวไม่บอกแม่เรื่องจะย้ายกลับประเทศจีน” สถานการณ์ดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการทะเลาะเบาะแว้งที่มีการทำร้ายร่างกายของแม่กับลูก ซึ่งเกิดจากความหงุดหงิดไม่ต้องการให้ลูกห่างจากตนเอง หรือผูกแรงแรงความรักไป (ดังภาพที่ 2)

ซึ่งในสังคมจีนสมัยโบราณ ความกตัญญูถือเป็นรากฐานสำคัญของของครัว และถือเป็นศีลธรรมอย่างหนึ่ง (Wei, 2015) ดังนั้นครอบครัวจีนแบบดั้งเดิมจึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและแนวคิดเรื่องความกตัญญูมาก แต่แม่ของหลิง

ลิงเซียวจิ๋นได้นำประเด็นความกตัญญูมาใช้ในการบังคับหลังเซียวจิ๋น จนเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง จนหลังเซียวจิ๋นต้องสละความสุขส่วนตัวเพื่อปฏิบัติตามแนวคิดดั้งเดิมของจีน ซึ่งปัญญานี้ได้ทำให้หลังเซียวจิ๋นเกิดปัญหาด้านสุขภาพตามมา

ภาพที่ 2 หลังเซียวจิ๋นแย่งมือถือกับแม่

หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

1.1.3 การทะเลาะกันระหว่างพ่อ-ลูก

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “พ่อของเฮ้อจื่อชิวซื้อของมาให้ที่โรงเรียนและบอกเพื่อน ๆ ของเฮ้อจื่อชิวว่าตนเป็นพ่อแท้ ๆ ทำให้เฮ้อจื่อชิวโกรธและนำของไปทิ้ง จนเกิดการทะเลาะกัน” สถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นการทะเลาะกันของพ่อกับลูกเนื่องจากเฮ้อจื่อชิวไม่พอใจที่พ่อของตนเองซื้อของให้ ทั้ง ๆ ที่พ่อเคยทอดทิ้งเฮ้อจื่อชิวตั้งแต่เฮ้อจื่อชิวยังเด็ก (ดังภาพที่ 3) ประเด็นที่น่าสนใจคือ แม้ว่าในสังคมจีนจะยึดแนวคิดครอบครัวของขงจื๊อ ให้ความสำคัญกับความเมตตาของบิดา และความกตัญญูของบุตร (Lin, 2022) แต่การถูกทอดทิ้งในวัยเด็กของเฮ้อจื่อชิวถือเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวได้เช่นกัน

ภาพที่ 3 เฮ้อจื่อชิววางปาของฝากที่ผู้เป็นพ่อซื้อให้

หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

ทั้งนี้จากการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อ-แม่ แม่-ลูก และพ่อ-ลูก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ 3 ลักษณะ ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การแยกกันอยู่ การหย่าร้าง และปัญหาการสื่อสารภายในครอบครัว ซึ่งต่างส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัว ทั้งด้านจิตใจและร่างกาย โดยตัวแปรหลักที่ทำให้เกิดปัญหาคือ พ่อและแม่

1.2 ปัญหาสุขภาพ

ปัญหาสุขภาพที่ปรากฏแสดงให้เห็นทั้งปัญหาสุขภาพทางจิตและสุขภาพทางกาย รวม 2 ลักษณะ ได้แก่ ปัญหาทางสุขภาพจิตของแม่หลังเซียวจิ๋น และปัญหาการนอนไม่หลับของหลังเซียวจิ๋น ผู้วิจัยพบว่าหากสมาชิกในครอบครัว

โดยเฉพาะเด็กหรือหัวหน้าครอบครัวมีปัญหาสุขภาพ หรือป่วยเป็นโรคต่าง ๆ ก็อาจส่งผลกระทบต่อจิตใจของคนในครอบครัวได้

1.2.1 ปัญหาสุขภาพทางจิตใจ

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “แม่ของหลิงเซียวมีปัญหาทางสุขภาพจิต เนื่องจากการสูญเสียลูกสาว ทำให้มีความอ่อนไหวทางด้านจิตใจ” ทั้งนี้แม่ของหลิงเซียวมักตกอยู่ในอาการเศร้า หดหู่ และเสียใจ (ดังภาพที่ 4) ซึ่งสภาพอารมณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ และส่งผลกระทบต่อเชิงลบต่อสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 4 แม่ของหลิงเซียวอยู่ในอาการเศร้าและเสียใจ
หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

1.2.2 ปัญหาสุขภาพทางกาย

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ คือ การนอนไม่หลับของหลิงเซียว จนต้องกินยานอนหลับ (ดังภาพที่ 5) ปัญหาการนอนไม่หลับดังกล่าวเกิดจากความกดดันและความเครียด ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติของแม่หลิงเซียวที่เคยสูญเสียลูกสาว จึงมีความเข้มงวดกับลูก คาดหวังกับลูกมากเกินไป

ภาพที่ 5 หลิงเซียวกินยานอนหลับ
หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

จากการวิเคราะห์ปัญหาครอบครัวที่ปรากฏ ผู้วิจัยพบว่าปัญหาสุขภาพเกิดจากสาเหตุ ดังนี้ ปัญหาสุขภาพทางจิตใจเกิดจากความสูญเสีย ส่วนปัญหาสุขภาพทางกายเกิดจากความเครียดและความกดดัน

2. ปัญหาครอบครัวที่เกิดจากปัจจัยภายนอก

ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอก คือ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว และไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นเองหรือแก้ไขปัจจัยดังกล่าวได้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกมี 4 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาด้านภาระงาน ปัญหาด้านการเงิน และปัญหาด้านค่านิยม

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา

กล่าวคือ สังคมจีนให้ความสำคัญกับเรื่องของการศึกษา การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาเป็นอย่างมาก และสังคมจีนมีการแข่งขันทางการศึกษาสูง ซึ่งการศึกษาเป็นการสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น และมีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม และเนื่องด้วยความสำคัญดังกล่าว พ่อแม่จึงต่างคาดหวังให้ลูกได้เรียนโรงเรียนที่มีคุณภาพและมีผลการเรียนที่ดี รวมถึงแข่งงวดกับลูกของตนเองมากจนเกินไป ทำให้ลูกรู้สึกกดดัน (ดังภาพที่ 5) จนทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวขึ้นเช่นกัน อันเป็นเหตุมาจากแนวคิดเรื่องการศึกษาที่มีบทบาทในการลดความแตกต่างทางชนชั้น (Jiang, 2016)

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “แม่ของฉีหมิงเยวี่เครียดคร่ำครวญเรื่องการเรียน ต้องการให้ลูกเรียนให้ได้ที่ 1” แสดงให้เห็นถึงความแข่งงวดที่แม่มีต่อลูกในเรื่องการเรียน (ดังภาพที่ 6) และหากลูกไม่ทำตามที่ตนเองคาดหวัง ก็จะตำหนิและเกิดการทะเลาะกัน

ภาพที่ 6 ฉีหมิงเยวี่เล่าว่าแม่ของตนแข่งงวดเรื่องการเรียน
หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

2.2 ปัญหาด้านการงาน

แสดงให้เห็น 2 ลักษณะ คือ การทำงานจนไม่มีเวลาให้กับคนในครอบครัว และปัญหาการว่างงาน ซึ่งล้วนส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวในหลายลักษณะ ได้แก่ 1) การไม่มีเวลาดูแลลูก จึงต้องฝากให้ญาติพี่น้องช่วยเลี้ยง และไม่ได้อบรมสั่งสอนหรือเลี้ยงดูด้วยตนเอง ซึ่งส่งผลต่อความสัมพันธ์ของแม่-ลูกในเชิงลบ 2) การว่างงานของลูก ที่ส่งผลกระทบต่อสถานะหน้าตาทางสังคมของพ่อแม่ในเชิงลบ

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “แม่ของเฮ่อจื่อชิวไปทำงานงานรับจ้าง จนไม่มีเวลาดูแลเฮ่อจื่อชิว จึงฝากให้ยายและน้าของเฮ่อจื่อชิวเลี้ยงดู” แสดงให้เห็นถึงปัญหาเรื่องการทำงานหนัก ทำงานที่แดนไกล (ดังภาพที่ 7) ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถเลี้ยงดูลูกด้วยตนเองได้ รวมถึงไม่ได้อบรมสั่งสอนหรือเลี้ยงดูด้วยตนเอง

ภาพที่ 7 ยายของเฮ่อจื่อชิวเล่าว่าแม่ของเฮ่อจื่อชิวไปทำงานรับจ้างที่อื่น

หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “แม่ของถึงซ่านอับอายที่ถึงซ่านว่างงาน จึงบอกให้ถึงซ่านไปสอบข้าราชการ” แสดงให้เห็นว่าการมีงานทำหรือไม่มีงานทำส่งผลต่อสถานะหน้าตาทางสังคมของพ่อแม่ หากลูกว่างงาน พ่อแม่ก็อาจรู้สึกอับอายจนทำให้พ่อแม่ต้องบอกให้ลูกหางานทำ (ดังภาพที่ 8) ซึ่งปัญหาดังกล่าว อาจก่อให้เกิดความเครียด วิตกกังวล และอาจเผชิญภาวะซึมเศร้าได้ หากถึงซ่านมีสุขภาพจิตที่ไม่แข็งแรง

ภาพที่ 8 แม่ของถึงซ่านบอกว่าอยากให้ลูกสอบข้าราชการ
หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

2.3 ปัญหาด้านการเงิน

เป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นจากซีรีส์ และเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวของเฮ่อจื่อชิว ทั้งนี้ปัญหาการเงินแสดงให้เห็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การที่ครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงต้องไปทำงานต่างแดน และต้องหยิบยืมคนอื่น 2) การมีภาระค่าใช้จ่ายสูง และมากเกินไป ทำให้ต้องออกไปทำงานเพื่อหารายได้

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “แม่ของเฮ่อจื่อชิวมีปัญหาเรื่องการเงินและต้องการยืมเงินพ่อของหลี่เจียนเจียนไปจำนวนหนึ่ง พร้อมทั้งฝากเฮ่อจื่อชิวไว้ให้พ่อของหลี่เจียนเจียนช่วยดูแล” (ดังภาพที่ 9) แสดงให้เห็นถึงการมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงต้องหยิบยืมคนอื่น ต้องไปทำงานต่างถิ่น และต้องฝากลูกให้คนอื่นดูแล

ภาพที่ 9 แม่ของเฮ่อจื่อชิวขอยืมเงินพ่อของหลี่เจียนเจียน
หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

2.4 ปัญหาด้านค่านิยม

ค่านิยม หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่บุคคลหรือสังคมยอมรับและเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรแก่การปฏิบัติจึงยึดถือมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ หรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเองหรือสังคม โดยค่านิยมจะแฝงอยู่ภายในความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและเจตคติ

จากปัญหาครอบครัวที่ปรากฏ ผู้วิจัยพบว่าปัญหาครอบครัวที่เกี่ยวกับค่านิยม แบ่งเป็น 3 ค่านิยม ได้แก่ ค่านิยมการมีบุตรชาย ค่านิยมการทำงานข้าราชการหรืองานที่มีมั่นคง และการแต่งงานมีครอบครัว

2.4.1 ค่านิยมเกี่ยวกับการมีบุตรชาย

เป็นแนวคิดของขงจื้อตั้งแต่สมัยโบราณซึ่งเห็นว่าการสืบต่อวงศ์ตระกูลเป็นเป้าหมายสูงสุดและเป็นแนวคิดดั้งเดิมของจีน เพศชายเป็นผู้นำ และเพศหญิงเป็นผู้ตาม (เว่ย, 2564) จึงกล่าวได้ว่า สังคมจีนให้ความสำคัญกับการสืบทอดตระกูล และให้ความสำคัญกับเพศชาย สังคมจีนเป็นสังคมที่การสืบเชื้อสายของตระกูลจะถูกถ่ายทอดได้โดยเพศชาย ชาวจีนจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเพศหญิง และมีทัศนคติที่ดีต่อบุตรชายมากกว่าบุตรสาว เพราะบุตรชายเป็นผู้สืบวงศ์สกุล หรือกิจการ และเป็นผู้นำครอบครัว ในขณะที่บุตรสาวมักจะถูกลดทอนคุณค่าจากครอบครัว

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “พ่อของเธอจื่อชิวมีลูกชายแค่คนเดียวคือเธอจื่อชิว จึงเป็นเหตุผลที่ต้องการรับกลับไปสืบทอดตระกูล” กล่าวคือ แม้ว่าพ่อของเธอจื่อชิวจะทอดทิ้งลูกชายไปตั้งแต่ยังเด็ก พ่อไม่ได้ดูแลเธอจื่อชิวตั้งแต่เด็ก และทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีนัก แต่เนื่องด้วยต้องการลูกชายในการสืบเชื้อสายสกุล จึงหาพ่อของหลี่เจียนเจียน เพื่อรับลูกชายกลับไปเลี้ยง(ดังภาพที่ 10)

ภาพที่ 10 พ่อหลี่เจียนเจียนพูดว่าพ่อเธอจื่อชิวต้องการให้เธอจื่อชิวสืบทอดกิจการของตน

หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน IQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “ยายของเธอจื่อชิวมีความคิดที่อคติต่อแม่ของเธอจื่อชิว เนื่องจากแม่เป็นลูกสาวที่ไม่เพียงแค่ว่างใจไม่ส่งเงินให้ที่บ้าน และยังทิ้งเธอจื่อชิวไว้ให้ดูแลแทนด้วย” (ดังภาพที่ 11) กล่าวคือ ลูกสาวมักถูกมองว่าไร้ประโยชน์ และถึงแม้ว่าเธอจื่อชิวจะเป็นผู้ชาย แต่ก็ไม่ได้ทำให้มุมมองที่มีต่อลูกสาวเปลี่ยนไป

ภาพที่ 11 ยายของเธอจื่อชิวมีอคติต่อแม่ของเธอจื่อชิวที่เป็นลูกสาว

หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน IQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

2.4.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการทำงานข้าราชการหรืองานที่มั่นคง

พ่อแม่มักปลูกฝังให้ลูกหลานเข้ารับราชการหรือทำงานที่มั่นคง เนื่องจากเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับในสังคมว่ามีเกียรติ มีโอกาสก้าวหน้า มีความมั่นคง มีสวัสดิการและหลักประกัน ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวมักจะคาดหวังให้ลูกทำงานข้าราชการหรืออาชีพที่มั่นคง เนื่องจากมีสวัสดิการดี รายได้มั่นคง ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นหน้าเป็นตาให้กับครอบครัว

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “แม่ของฉีหมิงเยวี่ต้องการให้สอบข้าราชการเนื่องจากมีรายได้ที่มั่นคงกว่าอาชีพนักข่าวท้องถิ่นที่ทำอยู่” เห็นได้ว่าแม่ฉีหมิงเยวี่จะมีงานทำ คือเป็นนักข่าวท้องถิ่น แต่เมื่องานดังกล่าวไม่ใช่งานราชการ แม่จึงยังคงบังคับให้ฉีหมิงเยวี่ไปสอบข้าราชการอีก (ดังภาพที่ 12)

ภาพที่ 12 แม่ของฉีหมิงเยวี่ต้องการให้ไปสอบข้าราชการ
หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

2.4.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงานมีครอบครัว

การแต่งงานถือเป็นเรื่องสำคัญของชาวจีน เป็นเป้าหมายสูงสุดของพ่อแม่ที่อยากเห็นลูกมีครอบครัวเป็นฝั่งเป็นฝา ซึ่งซีรีส์ได้สะท้อนให้เห็นว่า พ่อแม่อยากให้ลูกแต่งงานมีครอบครัว เพราะการแต่งงานถือเป็นการประสบความสำเร็จอย่างหนึ่งในชีวิต ผู้หญิงที่แต่งงานจะมีชีวิตที่สุขสบายภายใต้การดูแลของสามี

ตัวอย่างตอนที่ปรากฏ “แม่ของฉีหมิงเยวี่ต้องการให้แต่งงานมีครอบครัวก่อนอายุ 25 ปี เพราะการแต่งงานเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับชาวจีน จึงนัดดูตัวให้กับฉีหมิงเยวี่ และฉีหมิงเยวี่ได้พูดว่าแม่ให้มาดูตัวหาคู่” (ดังภาพที่ 13) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดูตัว เป็นสิ่งที่ฉีหมิงเยวี่ทำเพราะแม่บอกให้ทำ

ภาพที่ 13 แม่ใช้วิธีนัดดูตัวเพื่อให้ฉีหมิงเยวี่ได้แต่งงานมีครอบครัว
หมายเหตุ: จากแอปพลิเคชัน iQIYI เรื่องรักที่ปลายฝัน

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ค่านิยม เช่น การมีบุตรชาย และการแต่งงานมีครอบครัว เป็นค่านิยมที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดดั้งเดิมของจีนเป็นอย่างมาก ทั้งเรื่องความกตัญญู การให้ความสำคัญกับเพศชาย หรือแนวคิดปิตาธิปไตย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวทำให้ยังคงเห็นวัฒนธรรมดั้งเดิมในสังคมจีนปัจจุบัน เช่น วัฒนธรรมการดูตัว

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมจีนผ่านซีรีส์เรื่องรักที่ปลายฝัน โดยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากตอนที่มีการสะท้อนปัญหาครอบครัวในซีรีส์ผ่านครอบครัวของตัวละคร ได้แก่ หลิงเซียว (凌霄) เฮ่อจื่อชิว (贺子秋) หลี่เจียนเจียน (李尖尖) ฉีหมิงเยวี่ (齐明月) ถังชาน (唐灿) ภายใต้ทฤษฎีการละคร ทฤษฎีภาพสะท้อน และวิเคราะห์ผ่านแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างของครอบครัว ประเด็นที่ครอบครัวชาวจีนให้ความสำคัญตามมุมมองครอบครัวขงจื้อ แนวคิดความกตัญญู

ผู้วิจัยพบว่าภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมจีนเกิดจาก 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายในครอบครัว แบ่งเป็น 2 ปัญหา คือ 1) ปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ที่มีสาเหตุหลักจากการแยกกันอยู่ การหย่าร้างของพ่อแม่ที่ส่งผลกระทบต่อลูก และจากการสื่อสารภายในครอบครัวที่ไม่ชัดเจนหรือขาดการสื่อสารกัน ซึ่งแบ่งเป็นการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงระหว่างพ่อกับแม่ แม่กับลูก พ่อกับลูก และ 2) ปัญหาสุขภาพ ทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยปัญหาสุขภาพทางจิตใจเกิดจากความสูญเสีย ส่วนปัญหาสุขภาพทางกายเกิดจากความเครียดและความกดดัน ปัจจัยภายนอก แบ่งเป็น 4 ปัญหา คือ 1) ปัญหาด้านการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่ออนาคตลูก พ่อแม่จึงต้องการให้ลูกมีการศึกษาที่ดี และกดดันลูกเรื่องการเรียน 2) ปัญหาด้านการงาน ซึ่งเกิดจากการทำงานยุ่งจนไม่มีเวลาดูแลสมาชิกในครอบครัว ต้องให้คนอื่นเลี้ยง สมาชิกในครอบครัวไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการว่างงานของสมาชิกในครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อสถานะหน้าตาทางสังคมของพ่อแม่หรือสมาชิกในครอบครัว 3) ปัญหาด้านการเงิน คือ การมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงต้องไปทำงานต่างแดนหรือต้องหยิบยืมคนอื่น และการมีภาระค่าใช้จ่ายสูงและมากเกินไป ทำให้ต้องออกไปทำงานเพื่อหารายได้ และ 4) ปัญหาด้านค่านิยม ประกอบด้วย (1) ค่านิยมเกี่ยวกับการมีบุตรชาย เนื่องจากแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับบุตรชายมากกว่าบุตรสาว (2) ค่านิยมเกี่ยวกับการทำงานข้าราชการหรืองานที่มั่นคง ซึ่งเป็นอาชีพที่มั่นคง และมีสวัสดิการ และ (3) ค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงานมีครอบครัว ซึ่งเกิดจากความคิดว่าการทำงานเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต พ่อแม่จึงอยากเห็นลูกสาวได้แต่งงานมีครอบครัวที่สมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้น ตัวแปรหลักที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้นคือพ่อและแม่ โดยมีลูกเป็นผู้ที่รับผลของการกระทำนั้น

โดยภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวที่พบมากที่สุดโดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาด้านค่านิยม ปัญหาด้านการงาน ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาด้านการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับจางนงฉี อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2552) และปิ่นทิพย์ มโนสุจริตธรรมและคณะ (2563) ซึ่งพบปัญหาครอบครัวที่เกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาด้านการงาน ปัญหาด้านการเงิน อันเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ปัญหาด้านค่านิยมการมีบุตรชาย และปัญหาด้านค่านิยมเกี่ยวกับการทำงานข้าราชการหรืองานที่มั่นคง อย่างไรก็ตามจากการอภิปรายผลผู้วิจัยพบปัญหาที่แตกต่างจากงานวิจัยดังกล่าว คือ ปัญหาด้านการศึกษา และปัญหาด้านค่านิยมการแต่งงานมีครอบครัว ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดดั้งเดิมของจีนอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ผลการวิจัยหลายประเด็นได้แสดงให้เห็นความสอดคล้องกับแนวคิดขงจื้อที่ว่าสังคมจีนให้ความสำคัญกับการสืบทอดตระกูล และให้ความสำคัญกับเพศชาย (เว่ย, 2564)

ทั้งนี้จากการศึกษาภาพสะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมจีนผ่านซีรีส์เรื่องรักที่ปลายฝัน ทำให้ผู้วิจัยตระหนักว่าครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการอบรมเลี้ยงดู ปัญหาครอบครัวเกิดจากการที่สมาชิกภายในครอบครัวไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม และผลกระทบของปัญหาครอบครัวมีตั้งแต่เบาจนถึงหนัก ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย ไม่ว่าจะปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาเป็นปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยภายใน ทุกสิ่งล้วนมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน และการเติบโตมาในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ แต่หากทุกคนรู้จักเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม รู้จักสื่อสารและพูดคุยกันอย่างมีเหตุผลเมื่อมีปัญหา ก็ย่อมมีความสุขและประสบความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัญหาครอบครัวในสังคมจีนและปัญหาครอบครัวในสังคมไทย รวมถึงศึกษาเปรียบเทียบเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว
2. ควรศึกษาปัญหาครอบครัวจากวรรณกรรมหรือผลงานสื่ออื่น ๆ เพื่อทราบและเรียนรู้จากมุมมองที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ, เสาวคนธ์ สุดสวาท, เฉลียว ฤกษ์จุฬิมล, ประไพร์ วิริยะสมบุญ, สุดา ภิรมย์แก้ว, และสุรพันธ์ เพชรอากาศ. (2552). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จินตนา วัชรลินธุ์, รวีวรรณ คำเงิน, ชนกพร ศรีประสาร, และ ณชนันท์ ชีวานนท์. (2561). ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียน. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 5(2), 189-200.
- จิรมน สังข์ชัย. (2558). วิเคราะห์ลักษณะนิสัย ชูชาน เดลพิโน จาก ละครชุด Desperate Housewives. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 35(3), 138-153.
- ดิสนีย์ อธิธิรัญวงศ์. (2553). *การรับรู้ทัศนคติและความตระหนักเรื่องปัญหาสังคมของผู้ชมภาพยนตร์เพื่อสังคม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัชพล พงศ์ประสิทธิ์, และเกวลี เพชรทิพย์. (2564). การศึกษาลักษณะและกลวิธีการแปลคำต้องห้ามในบทบรรยายใต้ภาพจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยของซีรีส์วายจีน:กรณีศึกษาซีรีส์วายจีนเรื่อง “ร้านนักรักเสพติด”. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 14(2), 265-306.
- ปิ่นทิพย์ มโนสุจริตธรรม, พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, และรุ่งโรจน์ ศิริพันธ์. (2563). วิกฤตครอบครัวในสังคมไทย:ศึกษาและเสริมสร้างครอบครัวสันติสุขตามหลักมรรคาธรรม. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(ฉบับเพิ่มเติม), 48-60.
- ภาณิชา พิมพ์ทองงาม. (2560). *ความรุนแรงที่ปรากฏในละครชุด Club Friday The Series 9* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เมธิรา ไกรนที, วันชัย ธรรมสัจการ, และอุทิศ สังข์รัตน์. (2563). ครอบครัว:สถาบันหลักทางสังคมกับบทบาทการพัฒนามนุษย์แบบองค์รวม. *วารสารปาริชาตมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 33(1), 1-16.
- เว่ย ยี่ตาน. (2564). *ความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมจีนจากการใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อของแอนิเมชันเรื่อง “นาจา” (NACHA the Great) ของผู้ชมในเขตเมืองคุนหมิง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- สัมฤทธิ์ ขวัญโพนและคณะ. (2556). *การพยาบาลครอบครัว* [เอกสารประกอบการเรียน]. มหาสารคาม: วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม.
- สุกัญญา สดศรี. (ม.ป.ป.). ปัญหาการใช้ความรุนแรงของครอบครัวในสังคมไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(ฉบับพิเศษ), 600-609.
- สุดารัตน์ เทียงไทสง. (2561). *ภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่ปรากฏในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนิวกลม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อัฒภา เมืองศรี. (2561). การเสริมสร้างความสุขของเยาวชนจากครอบครัว: ภาพสะท้อนจากนวนิยาย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(1), 254-270.
- Jiang, L. (2016). Family Background and Education Attainment: A Literature Review. *Review of Higher Education*, 1(4), 199-213.
- Lin, Q. (2022). Confucian Family Ethics and Its Contemporary Value. *Advances in Philosophy*, 11(6), 1759-1763.
- Wei, M. (2015). Historical Evolution of China's Traditional Culture of Filial Piety and Its Modern Transformation. *Social Service Research*, (2), 145-155.
- Xu, Y. (2019). Jiatingjiegou duiqingshaonianxueyenengliyingxiangdeyanjiu. *Education Research*, 10(2), 84-85.